

MINISTERSTWO ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

INSTYTUT
EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI
ŻYWNOŚCIOWEJ

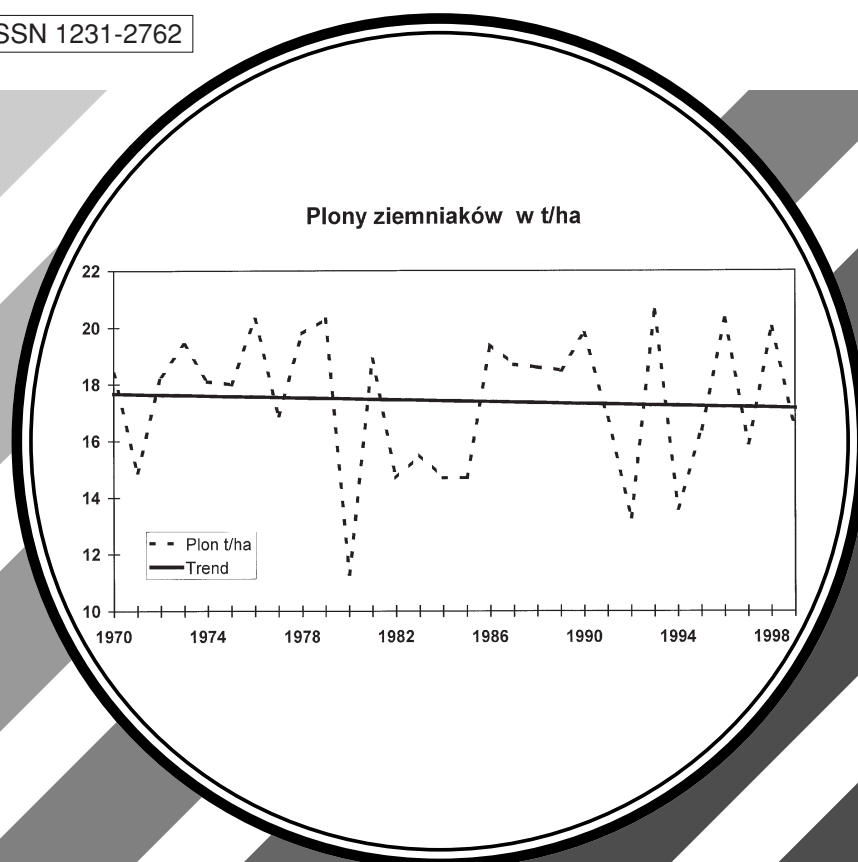
NR
16

RYNEK ZIEMNIAKA

stan i perspektywy

ISSN 1231-2762

RAPORTY
RYNKOWE

LISTOPAD 1999

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Produkcja i podaż ziemniaków
- III. Popyt na ziemniaki
- IV. Ceny
- V. Rynek ziemniaków w Europie

**Przy publikowaniu całości lub fragmentów raportu oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Raport przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski tel: 827-36-64

AUTORZY:

Wiesław Dzwonkowski

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 612

Iwona Szczepaniak

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 770

Ewa Rosiak

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 595

Jacek Chotkowski

• IZ • Bonin k. Koszalina
Tel.: (0 94) 342-30-31

Jerzy Rembeza

• IZ • Bonin k. Koszalina
Tel.: (0 94) 342-30-31

Raport zatwierdziła w dniu 03.11.1999 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Marian Brzóska (sekretarz), Tadeusz Chrościcki, Eugeniusz Gorzelak, Teresa Jabłońska-Urbaniak, Wojciech Józwiak,
Ryszard Kreft, Ewa Król-Pol, Jan Małkowski, Krzysztof Mateńko, Bożena Nowicka, Roman Urban, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejny raport wydany będzie w kwietniu 2000 r.

W serii Raporty Rynkowe w najbliższym czasie ukaza się:

1. Rynek cukru /16/ • listopad 1999,
2. Rynek owoców i warzyw /15/ • listopad 1999,
3. Rynek rzepaku /16/ • grudzień 1999,
4. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /17/ • marzec 2000,
5. Rynek pasz /7/ • kwiecień 2000,
6. Rynek ziemniaka /17/ • kwiecień 2000,
7. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /11/ • maj 2000,
8. Rynek drobiu i jaj /17/ • maj 2000,
9. Rynek mleka /18/ • maj 2000,
10. Rynek mięsa /18/ • maj 2000,
11. Rynek zbóż /18/ • czerwiec 2000,
12. Rynek ziemi rolniczej /3/ • czerwiec 2000.

Zbiory ziemniaków w 1999 r. wyniosły 20.8 mln ton i są o 5.1 mln ton mniejsze niż w roku 1998. Wpłynęły na to przede wszystkim niższe o około 18% plony ziemniaków, które wyniosły 16,4 t/ha. W bieżącym roku utrzymała się trwała tendencja ograniczania uprawy ziemniaków. W 1999 r. areal ich uprawy wyniósł 1.27 mln ha i w stosunku do roku ubiegłego obniżył się o 2.1%. Ograniczenie powierzchni uprawy ziemniaków częściej występowało w grupie tych województw, w których znaczenie ziemniaków dla rolnictwa jest niewielkie, a w województwach tzw. „ziemniaczanych”, w których ziemniaki mają co najmniej 15% udział w zasiewach, powierzchnia ich uprawy została nieznacznie zwiększona. Udział ziemniaków w strukturze zasiewów w 1999 r. zmniejszył się do 10.1%.

Rok 1999 był już trzecim z kolei utrzymywania się spadkowych tendencji w produkcji nasiennej. Do głównych przyczyn spadku produkcji sadzeniaków kwalifikowanych należy zaliczyć bardzo wysokie koszty wymiany sadzeniaków, wynoszące obecnie ok. 1000 zł/ha. W warunkach dekonstrukcji na rynku ziemniaka gospodarstwa ograniczają nakłady środków z zakupu, w tym zwłaszcza sadzeniaków, mających największy udział w kosztach. Przyczyny skrajnie niskiego zużycia sadzeniaków kwalifikowanych w Polsce mają jednak również uwarunkowania strukturalne. Wśród nich zasadnicze znaczenie ma bardzo niska towarowość produkcji ziemniaków, co powoduje że w przypadku produkcji ziemniaków na potrzeby własne, częsta wymiana sadzeniaków jest nieuzasadniona ekonomicznie. W tej sytuacji udział sadzeniaków kwalifikowanych w całkowitym zużyciu sadzeniaków wciąż kształtuje się na bardzo niskim poziomie i w bieżącym sezonie wyniósł ok. 3% wobec 3.9% w sezonie 1998/99.

W sezonie 1999/00 należy oczekiwać zmniejszenia obrotów rynkowych ziemniakami o 5-8% do 3.4-3.5 mln ton. Spadek ten wynika

przede wszystkim z ograniczenia przemysłowego przerobu ziemniaków na skrobię i spirytus, który zmaleje do ok. 630 tys. ton, podczas gdy rok wcześniej wynosił ok. 1030 tys. ton. Nieznacznie natomiast wzrośnie zapotrzebowanie przemysłu spożywczego na ziemniaki do produkcji frytek, chipsów oraz innych przetworów spożywczych. Popyt na rynku krajowym na ziemniaki konsumpcyjne do bezpośredniego spożycia utrzyma się na poziomie minionego sezonu. Przewiduje się jedynie znaczący wzrost eksportu ziemniaków, który może wynieść w skali całego sezonu nawet 250 tys. ton tj. o 43% więcej w stosunku do sezonu 1998/99.

Zmniejszy się o blisko 20% zużycie ziemniaków wewnątrz gospodarstw przede wszystkim na skutek ograniczenia paszowego wykorzystania ziemniaków. Zmaleje także samozaopatrzenie rodzin rolniczych i zużycie sadzeniaków. Łączne zużycie ziemniaków wewnątrz gospodarstw rolniczych w sezonie 1999/00 może wynieść ok. 14.8 mln ton, z czego na pasze trzeba będzie przeznaczyć prawie 9.4 mln ton.

Utrzymuje się spadkowy trend spożycia ziemniaków świeżych, które w sezonie 1999/00 będzie mniejsze o 1.5 kg i wyniesie około 122 kg/mieszkańca. Zwiększa się natomiast spożycie przetworów spożywczych z ziemniaków, które w bieżącym sezonie może osiągnąć poziom ok. 12 kg/mieszkańca w ekwiwalencie ziemniaków. Łączne spożycie ziemniaków w Polsce w sezonie 1999/00 wyniesie 134 kg/mieszkańca. Jednocześnie powiększają się dysproporcje między spożyciem ziemniaków przez ludność rolniczą oraz nierolniczą. Ograniczaniu konsumpcji ziemniaków przez ludność miejską towarzyszy zwiększenie ich spożycia przez rolników.

Pogorszenie wyników ekonomicznych przedsiębiorstw przemysłu krochmalniczego, utrzymujące się trudności ze sprzedażą produktów skrobiowych oraz spadek zainteresowania ziemniakami gorzelnictwa sprawiają, że przemy-

słowe przetwórstwo ziemniaków w sezonie 1999/00 obniży się o ok. 21% i wyniesie 1.2 mln ton. Zużycie ziemniaków do produkcji skrobi w bieżącym sezonie będzie niższe o ok. 44% i wyniesie ok. 450 tys. ton. Spadnie również o ok. 20%, do poziomu 180 tys. ton, przerób ziemniaków w gorzelniach. Prawdopodobnie odpowiadać to będzie masie odpadów oraz ziemniaków nie znajdujących odbiorcy przy innych sposobach ich użytkowania

W odróżnieniu od wykorzystania ziemniaków przemyśle gorzelnianym i skrobiowym, coraz większego znaczenia nabiera przetwórstwo ziemniaków na chipsy i frytki. Jest to dział przetwórstwa żywności, należący do najbardziej dynamicznie się rozwijających, zarówno pod wpływem rosnącego popytu wewnętrznego, jak też i zwiększającego się ich eksportu. Ocenia się, że w sezonie 1999/00 przerób ziemniaków na frytki, chipsy oraz na inne przetwory spożywcze wyniesie ok. 580-600 tys. ton wobec 550 tys. ton w sezonie 1998/99

W sezonie 1998/99 nastąpiła dalsza poprawa w handlu zagranicznym ziemniakami i produktami ich przerobu. Wzrost eksportu ziemniaków świeżych i przetworów ziemniaczanych, przy malejącym imporcie produktów skrobiowych oraz ziemniaków świeżych spowodował niewielkie zwiększenie salda handlu zagranicznego branży ziemniaczanej, które w sezonie 1998/99 wzrosło do 13.4 mln USD. Było ono jednak w dalszym ciągu wielokrotnie niższe niż na początku lat dziewięćdziesiątych (ponad 100 mln USD), chociaż wyraźnie lepsze niż w latach 1995/96-1996/97, kiedy saldo handlu zagranicznego ziemniakami i ich przetworami osiągnęło wartości ujemne. Wolumen eksportu wyniósł 485 tys. ton w ekwiwalencie ziemniaków w sezonie 1998/99, a w pierwszej połowie 1999 r. odpowiednio 328 tys. ton. Import ziemniaków i ich przetworów wyniósł 392 tys. ton w ekwiwalencie ziemniaków w minionym sezonie i 197 tys. ton w I połowie 1999 r.

Zdecydowanie niższe zbiory ziemniaków w bieżącym sezonie powodują znaczący wzrost ich cen. Wyższe będą przede wszystkim ceny ziemniaków jadalnych, które dominują w obrocie rynkowym. We wrześniu ceny targowiskowe były o 30% wyższe niż przed rokiem. W miarę upływu czasu (po

sezonowym spadku w październiku i listopadzie), ceny będą dalej rosły. W końcu sezonu handlowego ceny otrzymywane przez rolników na targowiskach mogą być o ok.50% wyższe niż przed rokiem. W tym roku za ziemniaki skrobiowe krochmalnie płać 60-70 gr. za 1% skrobi, tj. na poziomie ubiegł-

go roku. Nieco wyższa niż w ubiegłym roku zawartość skrobi w ziemniakach i premie płacone za wywiązanie się z umowy kontraktacyjnej przez rolnika, powodują, że ceny w płacone w skupie za ziemniaki skrobiowe są faktycznie jednak o kilka procent wyższe niż w ubiegłym roku.

SUMMARY

Potato crops in 1999 declined by 5.1 mill tons as compared to 1998 and amounted to 20.8 mill tons. Decline in potato crops was caused by decrease in their yield that sloped down by 18% to 16.4 tons per 1 hectare. Tendency to reduce potato area reminded in the current year. Potato area totalled 1.27 mill ha and was 2.1% lower than recorded last year. Reduction in potato area was observed in the provinces where potatoes are of marginal importance. In so-called potato provinces where potatoes contribute at least 15% in the crop rotation, an increase in potato area was observed. Overall potato share in the crop rotation declined to 10.1%.

The 1999 season was the third consecutive year of decline in potato seed production. It resulted from high prices of seed potatoes, currently fluctuating around 1000 zł per hectare. In the circumstances of contracting market for potatoes, potato producers restrict expenditure on external inputs, including certified seed potatoes, which contribute the greatest share in total costs. Other reasons for low use of potato seeds are of structural nature. Low share of marketed production is the most important among them. Such situation makes the purchase of seed potatoes not profitable. Thus the share of certified potato seeds in total use of seed potatoes is shaped at a low level of 3.0% versus 3.9% in the season of 1998/99.

In the 1999/00 season market turnover as regards potatoes is expected to decline by some 5-8% to 3.4-3.5 mill tons. The decline results from constraints in potato use for starch and spirit production which is projected to decrease to some 630 thousand tons. On the other hand slight increase in demand of food industry for potatoes for chips, crisps and other food products is forecast. Domestic demand for consumption potatoes will remain unchanged. Remarkable increase in potato exports is projected. In

the season of 1999/00 potato exports may increase by 43% and total 250 thousand tons.

Due to restricted feed demand on-farm potato use is projected to decline by 20%. On-farm food use and seed use are projected to decline too. Altogether total on-farm potato use in the season of 1999/00 may amount approximately 14.8 mill tons of which 9.4 mill tons is to be fed.

Downward tendency in the consumption of fresh potatoes prevails in 1999/00 and is projected to decrease by 1.5 kg to about 122 kg per capita. But the consumption of potato-based processed products increases. In the current season may reach the level of 12 kg per capita. Thus total potato consumption in the season of 1999/00 may amount to 134 kg per capita. Accordingly the differences in potato consumption between rural and urban households are widening. Declining potato consumption in urban households goes in line with opposite tendency in rural households.

Deterioration in economic performance of starch industry enterprises coupled with persisting difficulties with sales of starch products and low demand for potatoes showed by distilleries allow to predict for 1999/00 season decline in their industrial use to 1.2 mill tons, i.e. 21% lower than recorded in the previous season. Potato use in starch industry will decline by 44% to 450 thousand tons. Distilleries will utilise 180 thousand tons, which would mean 20% decrease as compared to 1998/99. It would probably be equal to the volume of wastes and the volume of potatoes that have not been utilised in any other way.

Contrary to the use of potatoes in spirit and starch industry, their use in processing for chips and crisps is of growing importance. This branch is characterised by most dynamic development in

terms of growing as well domestic as demand and exports. In the season of 1999/00 potato processing for chips and crisps is forecast at some 580-600 thousand tons versus 550 thousand tons in the season of 1998/99.

In the season of 1998/99 a consecutive improvement in foreign trade in potatoes and potato-based products was noted. Increase in exports of fresh potatoes and processed potato products along with declining imports of starch products and fresh potatoes led to a slight improvement in the balance of foreign trade, which increased to 13.4 mill USD. However it was significantly lower than recorded at the beginning of the 90's (over 100 mill USD), but on the other hand remarkably higher than in the period of 1995/96-1996/97 when the balance was negative. The volume of exports totalled 485 thousand tons in terms of raw potato in the whole 1998/99 season including 328 thousand tons in the first half of 1999. Imports of potatoes and potato-based products totalled 392 thousand tons in terms of raw potatoes (197 thousand tons in the first half of 1999).

Significantly lower potato crops this season push up their prices. Prices will grow mostly in case of potatoes for human consumption that dominate in the market. Potato spot prices in September were 30% higher than a year ago. After seasonal decline in prices (usually in October and November) potato prices will continue to grow. At the end of current marketing year the spot prices paid to producers may be 50% higher than in the relevant period of the previous season. This season starch producers paid to potato producers some 60-70 gr per 1% of starch content i.e. the same amount as in the previous season. Slightly higher than in the previous season starch content and bonuses paid for concluding contracts in time shape procurement prices several percent above last year's level.